

Talousskatseaus

Suhdanteet 23.12.2016

Lähteet: OECD, Conference Board, EK, ETLA, Euroopan komissio, ISM, OMX, Suomen Pankki, Tilastokeskus, Työ- ja elinkeinoministeriö, Tullihallitus, Valtiovarainministeriö ja eQ Varainhoito Oy

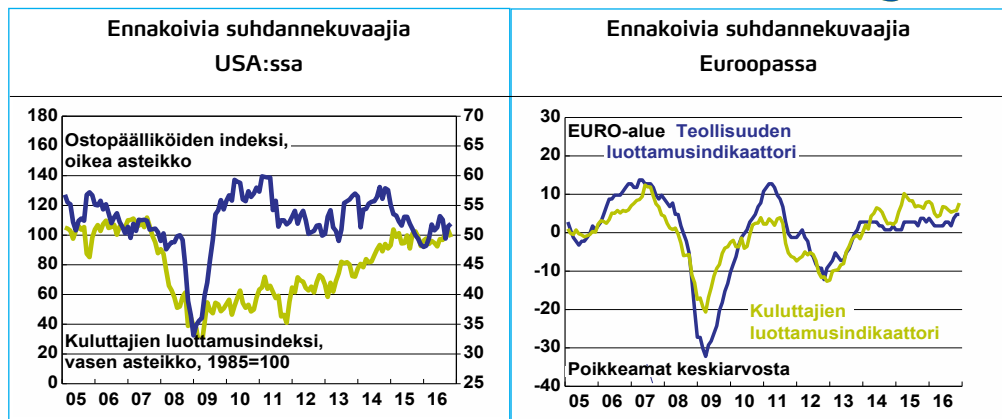

● **USA nosti odotetusti 0,25 prosenttiyksikköä ohjauksorkoiaan, mikä vahvisti heti valuuttakurssia. Nyt USD lähenee ns. pariteettia, missä yksi euroa vastaa yhtä dollaria. USA:ssa odotukset voivat vahvistua, jos Trump tekee kotimarkkinayrityksiä avittavia päätöksiä. Nyt ostopäälliköiden indeksi on hiukan yli strategisen 50 pisteen tason ja teollisuustuotannon kasvu on pysynyt lähellä nollaa. Kuluttajien odotukset ovat pysyneet verrattain vahvoina. Myös EU:n teollisuuden ja kuluttajien luottamusindikaattorit nousivat marraskuussa hiukan.**

Kansainvälinen kauppa on hiipunut ja se kasvaa samaa vauhtia kuin maailman bkt:n volyymi, mikä on harvinaista. Kyse ei ole niinkään suhdanteista kuin maailman uudesta järjestyksestä niin voimasuhteiden kuin työnjaon osalta.

● **Suomessakin vain kotimarkkinat toistaiseksi vetävät: kulutuksen ohella investoinnit ovat nyt myös tärkeä kasvun lähde. Tilastolukuja on korjattu paremmiksi ja ennusteita on kohennettu.**

EK:n marraskuun suhdannebarometri oli kuitenkin vaisu. Teollisuuden näkymät kohosivat hiukan ja vallitseva suhdanetilanne pysyi heikkona. Rakentamisen näkymä heikkenivät selvästi ja palvelusakin odotukset himmenivät hiukan.

Markkinat eivät hermostuneet politiikan yllättävistä käänteistä USA:ssa ja Britanniassa. Pörssin hermostuneisuutta kuvaavat volatilitteetti-indikaattorit ovat äänestyksien jälkeen palautuneet normaaliin lukemiin. Tulevat linjaukset ovat kuitenkin epäselviä. Lyhyellä aikavälillä kasvu voi USA:ssa kiihtyäkin, mutta protektionistiset puheet eivät paranna kansainvälisen kaupan näkymiä. Niin Brexit kuin Trumpin valinta USA:n presidentiksi voivat heikentää taloudellista kasvua pidemmällä aikavälillä, koska epävarmuus haittaa päätöksentekoa.

USA:n bkt:n kasvu voimistui syksyllä, ja teollisuustuotantokin lisääntyi hiukan. Viennin kasvu oli yllätys, dollarin arvo on viime aikoina vahvistunut. Talouskasvu voi olla hidastumassa, vaikka uuden hallinnon myötä lisäsysäystä tulisi. Tähän viittaavat luottamusindikaat-

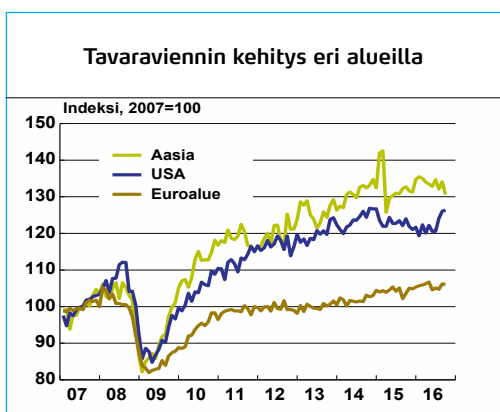
torien ja asuntojen hintojen kasvun laantuminen. FED nosti myös nosti ohjauksorkonsa vaihteluväliä 0,25 % - yksikköä tasolle 0,50-0,75 %.

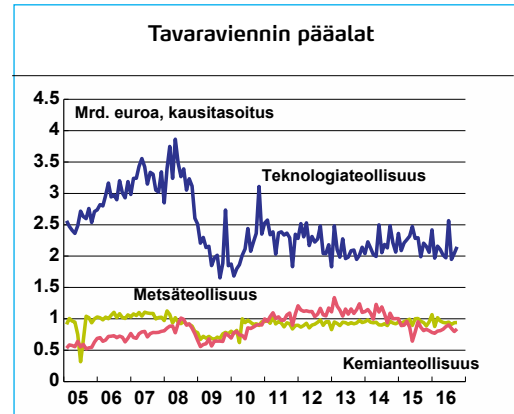
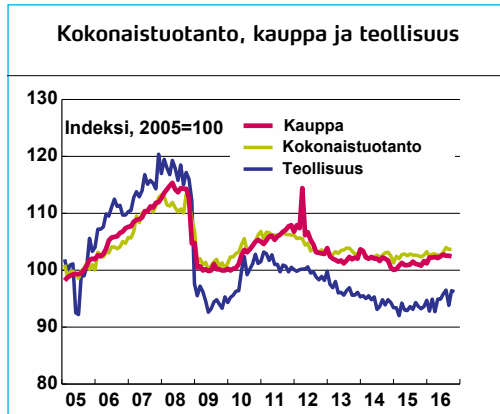
Euroalueella rahapolitiikan varsinaisen tiukentaminen ei ole vielä ajankohtaista. Sen verran EKP kuitenkin uskoo vakaaseen kehitykseen, että palasi lainojen osto-ohjelmassaan 60 mrd. euron tasolle. Inflaatio on edelleen alhainen. Monien suurten pankkien kohdalla epävarmoja lainoja on paljon. Erityisesti Italian pankkisektoria seurataan huolestuneena. Saksassa ja EU-maissa keskimäärin kasvu näyttäisi jatkuvan. Itä- ja Etelä-Euroopassa kasvu on vähän laantunut.

Britannian punnan kurssi on hiukan palautunut. Viime vuoden kesästä laskien punta on devalvoitunut euroon nähden noin 30 %. Pörssikurssit ovat kohonneet vientiyriyten parantuneen hintakilpailukyyn myötä, mutta suhdannekyselyt hiipuivat jo ennen brexitiäkin. Nyt kyse-lyissäkin näkyy hiukan palautumista.

Venäjän elpymistä pidetään epävarmana. Kotimarkkinat taantuvat, mutta öljyn kallistuminen tuo lisää vientituloja.

Kiinan yritysten velat ja maksuviiveet lisääntyvät. Kasvu jatkuu IMF:n mukaan noin 6 % vauhtia. Suomen Pankki ennustaa 5 % kasvua vuodelle 2018.

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi lopahti elokuussa, mutta syys- ja lokakuu olivat jälleen parempia. Perusvire on aiempaa myönteisempi ja kehityssuunta nyt nouseva. Kasvu pohjautuneen investointeihin ja rakennustoimintaan. Kemian- ja metsäteollisuuden kehitykset olivat lokakuussa parempia ja trendi on hieman nouseva myös teknoliateollisuudessa.

Kokonaistuotannossakin on nousutrendiä rakentamisen ja palveluiden lisääntymisen myötä. Kaupan kasvu on jäänyt muita palveluja heikommaksi, mutta Tilastokeskus on nyt korjannut kehitystä selvästi paremmaksi. Teollisuudestakin saataneen vähitellen kasvuun avitusta, toistaiseksi se lienee tullut alan kotimarkkinayrityksiltä.

Liikevaihtotilastoissa kehitys on myös ollut hyvä rakentamisessa ja muissa palveluissa ja nyt näyttää myös kauppa ja teollisuus pääsevän vauhtiin. Tietoja on toimialasta riippuen syys- ja lokakuulta.

Vienti kokonaisuudessaan ei vielä nouse, mutta siellä täällä on merkkejä paremmasta. Autojen vienti on ilmeisesti tilapäisesti heikompaa, kun tuotantoa valmistellaan uusia malleja varten. Laivatoimituksia on tulossa, mutta ne lisäävät vientiä vasta tuot-

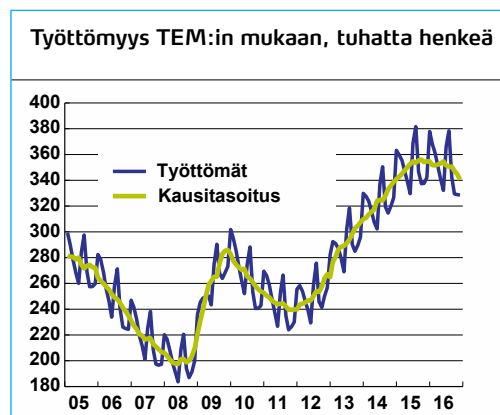
teen toimituksien yhteydessä. Kuluneiden osuus koko viennistä on 11 %, joten sen varassa ei pötkitä vielä kovin pitkälle. Metallien vienti kasvoi kuitenkin syyskuussa ja puutavaran sekä öljytuotteiden toimitukset ovat lisääntyneet. Metallien viennin lisääntyminen voisi kertoa yleisemmästäkin kasvusta, mutta siihen kaivataan vielä lisää havaintoja. Koneita on puolestaan toimitettu entistä vähemmän, joten kuva on joka tapauksessa epäyhtenäinen.

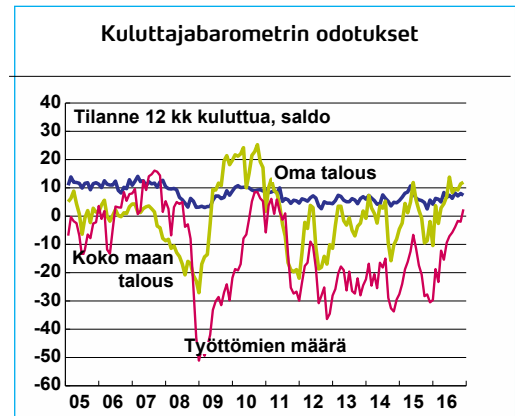
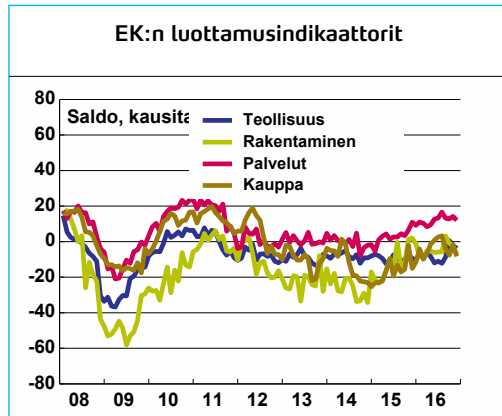
Rakentaminen lisääntyy ja sen myötä myös pula kapasiteetista ja ammattitaitoisesta työvoimasta. Alan resurssit ovat rajalliset ja asunnon ostajien maksukykyä ja -halua rajoittaa talouden heikko yleistilanne. Rakentamisen käänteen merkkejä alkaa jo olla

nähtävissä. Kuluvan vuoden kasvuksi ennustetaan 5-7 %, mutta ensi vuoden vauhdiksi enää 1-3 %.

Työttömyys näyttää vähenevän edelleen, vaikka Tilastokeskuksen kausitasoitettu työttömyysaste kohosi marraskuussa vähän lähelle 9 prosentin tasoa. Vähitellen on kohonnut myös työllisyysaste. Työ- ja elinkeinoministeriön tilastoissa työttömiä on enemmän, mutta nekin ovat kuluvan vuoden aikana vähentyneet.

Virallisten työttömien lisäksi on ns. piilotyöttömiä, joita oli marraskuussa TK:n tilastoissa 166 000, kun varsinaisia työttömiä oli 213 000. Jos kaikki vailla työtä olevat lasketaan mukaan, näin laskettu laaja työttömyysaste on tasoa 17,5 %.

EK:n suhdannekyselyissä on myönteistäkin pohjavirettä, mutta marraskuun barometri ei ennakoivaa parannusta suhdanteisiin. Rakentamisessa ja palveluissa kasvun ennakoidaan jatkuvan. Kaupan, liikenteen ja rahoituksen odotukset olivat muuta palvelusektoria heikompia. Teollisuudessa jatkuvaa heikkoa kasvua, mutta näkymillä ei ole selvää suuntaa.

Suhdantetilanne on palvelualoilla yleisesti heikko, vaikka tietö- ja viestintäpalveluissa ylletään keskimääräiselle tasolle. Keskimääräiseen henkilöstömäärään ei odoteta kasvua.

Rakennustoiminnassa suhdantetilanne on kasvusta huolimatta vain keskimääräisellä tasolla. Henkilöstömäärän arvioidaan pysyvän ennallaan.

Teollisuudessa tilauskanta oli alle normaalin ja suhdantetilanne edelleen heikko. Parempaa kehitystä ennakoitiin kuitenkin elintarvike- ja teva-teollisuudessa. Teknologia-, metsä- ja kemianteollisuuden näkymät olivat himmeät. Kemianteollisuudessa suhdantetilannetta arvioidaan kuitenkin myönteisemmin kuin muualla teollisuudessa. Henkilöstömäärään ei odoteta teollisuudessa kasvua.

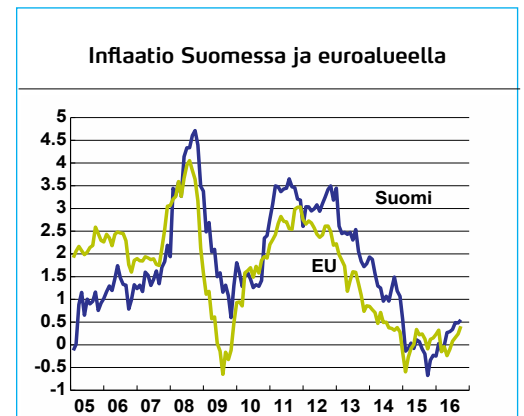
Marraskuun lopulla julkaistuilla luottamusindikaattoreilla ei myöskään ol-

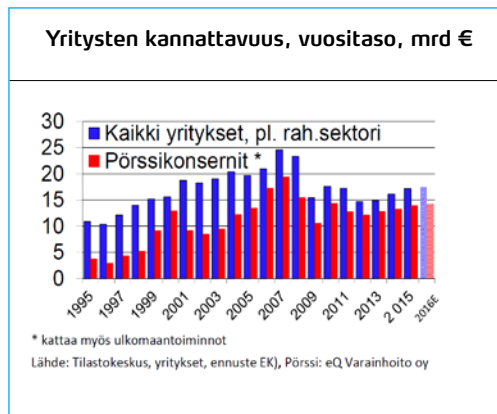
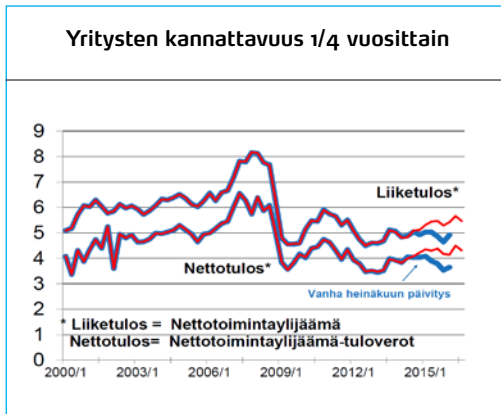
lut selvää suuntaa. Palveluilla oli normaalia paremmat lukemat, muut olivat keskitasoa tai sen alapuolella.

Kuluttajien luottamus parani marraskuussa edelleen ja se on nyt varsin vahvalla tasolla. Maan ja oman talouden kehitystä arvioidaan myönteisesti. Lukemat ovat parantuneet tasaisesti vuoden aikana.

Inflaatio on kuluvan vuoden aikana hieman kohonnut, lokakuun luku oli 0,5 %. Inflaatio on lähes samaa tasoa kuin EU:ssa tai euroalueella keskimäärin. Lukemat ovat lähellä nollaa ja EKP on pyrkinyt kohottamaan inflaatiota. Deflaatiovaara onkin vähentynyt, mutta tavoiteltu noin 2 % taso on vielä kaukana.

Energia- ja teollisuusraaka-aineiden hinnat nousevat. Öljyn hinta kohosi yli 50 usd:n barreilta, mikä on tämän vuoden ennätys. Metalleista kallistuvat erityisesti sinkki, lyijy ja tina. Alumiini, kupari ja nikkeli tulevat perässä. Maatalouden raaka-aineissa nousu on vähäisempää.

Yritysten kannattavuus muuttui hiukan nyt joulukuussa tehdystä päivityksessä. Sitä ennen kehitys oli aivan erilainen (heinäkuun päivitys). Viime vuosi pysyi nyt ennallaan, mutta viime kesän nousua leikattiin ja uusi tieto syksystä oli kausitasoitettuna kesää heikompi. Kannattavuuskehitystä voi silti pitää hyvänä, kun liikevaihtokaan ei ole kasvanut.

Kuluvan vuoden osalta syyskuun tilaston lukuja leikattiin vähän pienemmiksi, kuten ounasteltiin etukäteenkin. Parantuneen suhdannekehityksen perusteella voi olettaa, että vuoden loppu olisi edelleen kohtalainen ja koko vuonna 2016 kannattavuus paranisi ehkä noin prosentin viime vuodesta. Kannattavuus kohentuisi v. 2016 hiukan vähemmän kuin pörssiyrityksillä, mutta se kehittyisi edelleen parempaan suuntaan.

Liikevoitto jäi pörssiyrityksillä kuluvan vuoden alussa lähes 12 % edellisvuodesta, mutta sen jälkeen tilanne kohentui. Koko vuoden nettotuloksen ennustetaan yltävän 2 prosentin kasvuun edellisvuodesta. Viime vuonna nettotulos koheni 6 %.

Suhdannelaitosten ennusteet perustuvat melko erilaisiin tilastollisiin kehityksiin julkaisuajankohdasta riippuen. Kotimarkkinoiden elpyminen on jatkunut varsin vakaana, mutta vienti ei ole elpynyt ja kasvunennusteetkin ovat olleet vaatimattomia. Juuri julkistettu 3. neljännes ja päivityksessä kohentuneet alkuvuoden tie-

dot eivät nyt ole kunnolla ehtineet ennusteisiin. Joulukuun lopun Valtionvarainministeriön ja Danske Bankin julkistuksissa kuluvan vuoden bkt:lle ennustetaan jo kohtalaisen reipasta 1,6 prosentin kasvua. Aiemmin Nordea ja OP ehtivät myös korottaa kasvulukujaan.

Keskeiset ennusteluvut

Ennakkoluvut 2015 Tilastokeskus / Ennusteet, Etla: Suhdanne 2016:2, syyskuu 2016

	Vuosimuutos, %			
	2015*	2016**	2017**	2018**
Bkt, volyymi.....	0,2	1,1	1,2	1,1
Vienti, volyymi.....	-0,2	0,4	2,7	2,6
Tuonti, volyymi.....	1,9	1,5	2,1	2,4
Yksityinen kulutus, volyymi.....	1,5	1,3	0,7	0,5
Yksityiset investoinnit, volyymi.....	2,2	4,2	3,6	2,6
Kuluttajahinnat.....	-0,2	0,5	1,0	1,5
Ansiotasoindeksi.....	1,4	1,3	0,7	1,2
Tasot ja asteet				
Työttömyysaste, %.....	9,4	9,1	8,9	8,7
Työllisyysaste, %	68,1	68,4	68,9	69,3
Vaihtotase, Mrd €.....	-1,8	-3,0	-3,0	-2,6
Jul.yhteisöjen jäämä, % BKT:sta	-2,8	-2,2	-2,5	-2,3

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki
Puhelin 09 420 20 • Faksi 09 4202 2299
www.ek.fi

Lisätietoja

Ekonomisti Juha Vartia
Puh. 09 4202 2603
etunimi.sukunimi@ek.fi